

**Advertissement van rechten gedaen maecken, ende de
eerwaardige vergaderingh des classis van Delft ende Delflandt
over-gegeven, by ofte van wegen Bernardus Cleur, predikant
tot Wilsveen, geaccuseerde en verwerer ter eenre, op ende
jegens Pieter Gerritsz Borst, biersteecker, ende Pieter Joosten
Buytenwegh, backer aldaer, cum suis accusanten ende
eysschers ter andere zyde**

<https://hdl.handle.net/1874/20603>

W.B.
 830

Advertiffement van Rechten gedaen maecken , ende de Eerwaerdige Vergaderingh des Clasfis van Delft ende Delflandt over-gegeven , by ofte vanwegen *Bernardus Cleur* , Predikant tot Wilsveen , Geaccuseerde en Verwerer ter eenre ; op ende jegens *Pieter Gerritsz Borst* , Biersteecker , ende *Pieter Fooften Buytenwegh* , Backer aldaer , cum suis Accusanten ende Eyschers ter andere zyde.

I.

STaen in desen , tot defensie van des Geaccuseerdes Innocentie , ende tot evidente overtuyginge van der voorsz Accusanten calumnieringe , te considereren de volgende Poincten.

2 **Uooz eerst** / dat de Getuygen , aen de zyde vande Accusanten geproduceert ,

3 Zijn de selve Luyden , welcke den voornoemden Geaccuseerden hebben beschuldight ,

4 Als blijkt by de Requeste ende originele beschuldighe van de selve Accusanten aen de Kercken-Raedt

tot Wilfveen overgelevert ende by de felve onderteeckent,

5 Gelijk mede by de verklaringhen door de Accufanten als Depofanten gepasseert ende in defen overgeleydt,

6 Gemerckt in de felve harer Accufanten verklaringen geen andere getuygen zijn als de felve Accufanten ofte hare Bontgenooten ;

7 Te meer, nademael noch nader blijkt in 't hooft van der voorfz Accufanten deductie, dat alle die genen, welke tegen de Geaccufeerde hebben geteeckent en verklaert als Getuygen,

8 Werden aldaer in 't felve hooft der Deductie geintroduceert als Accufanten en Eyffchers tegen de Geaccufeerde,

9 Voor foo veel de felve adverfaire Deductie in 't hooft van dien werdt gefeydt te zijn overgelevert uyt de naemen van wegen Diakonen, mitfgaders een gedeelte van de Kercken-Raedt,

10 Ende nietfal blycken, dat buyten de adverfaire Getuyghen, eenighe Accufanten ter wereldt fouden zijn,

11 Gelijk mede niet dat buyten de felve, in 't hooft van de voorfz ongefundeerde Deductie, aengetogen Accufanten als Diakonen ende Ledematen, eenighe Getuygen aende zyde van Parthy advers fouden zijn geproduceert;

12 Te meer noch, gemerckt in de adverfaire verklaringen van de Accusanten wel staet te observeren, dat de selve verklaringen aen d'andere zyde zijn beleydt,

13 Deels ten versoecken ende ter instantie van de voornoemde Borst ende Buyten-wegh, ofte een van beyden,

14 En deels ten versoecken en instantie van de voornoemde twee Diakonen, met namen Dirck Gerritsz van der Werff, ende Ary Cornelisz van den Ende, ofte een van hun beyden,

15 Alle welke Requiranten van verklaringen aen d'andere zyde, hoewel sy dienvolgende mede zijn Accusanten, evenwel mede tegen den Geaccuseerde hebben getuyght,

16 Ende, gelijk dese Requiranten als hoofden van de voorschreve factieuse Willveenders hebben voorgaen,

17 Soo hebben haer der selver Leden ende Adhærenten mede gevolght,

18 Te gelijk den Geaccuseerde beschuldigende en tegen hem getuygende,

19 In voegen dat de selve Cabalisten, van welcken den voornoemden Borst en Buyten-wegh als hare aenleyders waren ghegaen tot beschuldighingh na de Classis,

20 De deputatie van de vier Predikanten van 't selve Classis oock alleen hebben geobtimeert,

21 Soodanigh dat de selve Borst en Buyten-wegh, als Hoofden van de voornoemde scismatique Cabale,

22 Als doen in gevolghe van dese deputatie, in de Kercke van Wilsveen, tot verhooringe van getuygen aldaer, niemandt begeerden dan die tegen den Geaccuseerden was geporteert, ende sich als een mede-vervolger en Accusateur van sijn Verweerdersonnoselheyt wilde laten inschryven,

23 Als blijkt by den inhouden van des Geaccuseerdes over-geleyde verklaringe onder F. en ander sints mede doorgaens uyt der selver twee Hooft-luyden beleydt in desen,

24 Welcke soo geconjureerde Beschuldigers dan als Getuygen in haer eyghen saecke na rechten niet konnen werden gehoort,

25 Naer getuygenis van de alder-geauthoriseertste Criminalist en Rechts-geleerde, *Farinacius, in Theoria & praxi criminali, Rubrica de oppositione contra personas testium, quest. 60. illatione 1. n.64.*

26 Alwaer hy, door verscheyden autoriteyten, getuyght aldus:

27 *Regula sit, quod, sicut in civilibus testis in causa propria non admittitur, ita nec etiam & multo minus admittetur in criminalibus,*

28 *Et propterea accusationem contra accusatum recipi in testem, valde absurdum reputatur in jure,*

29 Niet alleen naer de Wereltlijcke maer oock naer de

de Geestelijcke Rechten, *C. accusatores testes esse non possunt* 3. q. 5.

30 Dicente & obtestante eodem Farinacio, officarios in hoc graviter peccare,

31 Dum, contra omnem æquitatem, ad testimonia contra misellos ferenda producant (vel produci patiantur) eosdem,

32 Quos prius habuerunt delatores.

33 Ita ut hæc regula, de accusatore vel querelante in testem non admittendo, non solum communiter & sine dubio per Doctores recepta sit,

34 Sed etiam contradictorem non habeat, dat meer is:

35 Imo, ampliando hanc opinionem, in tantum accusatorem à testificando repelli, ait idem Doctör,

36 Ut, si fuerit examinatus, ejus depositio Contra accusatum nullum prorsus faciat indicium,

37 Etiam si accusator esset Princeps vel alia persona nobilissima, Farinac. d. loco n. 65.

38 Adeoque etiam non solum ille, qui accusationem impetravit, (gelijck in desen de voorfz Borst ende Buytenwegh, als oock twee Diakonen) à testimonio abstinere in eadem causa debeat, Farinac. d. loco n. 67.

39 Maer heeft dit insonderheyt mede plaets in consanguineis, familiaribus, seu alias de domo accusatoris procedentibus vel dependentibus

40 (Gelijck in desen is den voorschreven verderen aenhang van den voornoemden Borst ende Buytenwegh, uyt-

uytwyfsens des Geaccuseerdes geproduceerde onder *R. i. loco.*)

41 Naer getuygenisse van de selve *Farinacius* ter plaetse voorsz *num. 68.*

42 Soo in gevolghe van de consonante Wereltlijcke Rechten in *l. penultima ff. de testibus*, als van de Geestelijcke in *cap. consanguinei 3. q. 5. & cap. testes 4. q. 3.*

43 *Ita ut praedicta regula, secundum eundem authorem d. loco n. 69, etiam ampliatur & locum habeat in conversationem continuam habentibus cum accusatore*

44 (Gelijk in desen de voorsz Borst ende Buytenwegh met hunne verdere Cabalisten, adversative Depofanten in desen)

45 *Nam & ij à testificando repelluntur, quia, conversans cum inimico meo, dicitur inimicus meus;*

46 **Ten tweeden** staet te considereren, dat de Fundateurs, en 't eenigh fundament van des Geaccuseerdes ongeluck in desen, zijn den voorsz Borst ende Buytenwegh,

47 De welcke alleen hebben geanimeert en gemaect een factie tegen hun Predikant,

48 De welcke Amptshalven van over langhe niet koste accorderen met de voornoemde Borst ende Buytenwegh,

49 Voor soo veel alomme is publijcq en evident, en de overvloedighe bewyfen daer toe zijn noch onder den Geaccuseerde,

Dat

50 Dat den voornoemden Borst is, en *ilico* kan werden overtuygt van overspel ende overspelige assauten,

51 Soodanigh dat hy selver ontrent den tijdt van sijnen Kerckelijcken dienst en Ouderlinghschap, ja en ontrent de tijdt van sijn bevestiging, sich daer van niet heeft kunnen abstinieren,

52 Tot soo verre, dat hy het object van syne adulterine passien, namentlijck een eerlijcke Dochter heeft gefocht te debeauchereren,

53 Onder beloften van deselve aen sijn naeste Bloedt of Verwantschap weder te sullen uyt trouwen,

54 *Quasi vero* tot beteringh van haer eer soo hy seyde,

55 Maer *re vera* alleen omme, in plaets van declineren, soo Overspel en Bloedt-schande te leeren conjugeren aen een Dochter, over welcke hy was gestelt tot Meester in sijn Huys, en Vader in de Kercke,

56 Dat de voornoemde Borst in voegen voorz, niet alleen voor date, maer boven dien oock noch na date dat hy nu laetst uyt d'EE. Classis hadde versocht gedeputeerden om te komen nemen inspectie tot suyveringhe van de Kercke van Wilveen,

57 Heeft gecontinueert in sijn voorz overspeligh leven,

58 Tot soo verre dat de selve Borst, wanneer hy nu noch in het laetst gehoude E. Classis van April 1674. tegen den Verwerer was verschenen, geen andere voorbe-

reyding hadde gehouden als de exercitie van een infame
Echtbreucke,

59 Stappende soo uyt uwer Eerwaerdighe voorighe
Classicale Vergaderinge in het Bordeel, ende weder uyt
het selve Bordeel in de laetste uwer Eerwaerdige Claf-
sicale Vergaderinge van April 1674.

60 Daer vooren den selven Borst tot nu toe geen an-
dere satisfactie heeft gedaen, als dat hy aen de adjuncte
van dit sijn laetst ghemelde Overspel heeft betaelt twee
schellingen,

61 Behalven noch een halve Ducaton aen een Specta-
teur en Getuyge van dit werck,

62 Om dien te induceren tot swygen, midtsgaders
voor altijd stom ende blindt te maecten, was het
mogelijck,

63 Ende soo doende mede te doen suffoceren en smo-
ren dit feyt ofte liever *hoc monstrum, infandum, horrendum,*
ingens!

64 Alshet welcke hy Borst doch wel kon dencken
maer tot sijn straf ende quelligh te sullen leven;

65 Dat den voornoemden Borst, na het passeren van
dese pernicieuse Acte, noch heeft verfocht het *impudique*
recolement van dien,

66 Ende dien-volgende oock begeert, dat de voorz
sijn adjuncte soude by hem weder te gasts komen op de
Warmoes-pot, tegen de hoogh-tydt van Paesschen lest-
leden,

67 Als wanneer het soude zijn een tijdt om te celebreren het hooghste Sacrament ende Avondmael des Heeren,

68 Gelijk van dit laetste bedrijf en alle de voorz omstandigheden van dien mede is verklaringe onder den Verwerer,

69 Die hy Verwerer insgelijcks presenteert en oock versoeckt over te leggen,

70 Welcke laetste aengetoge verklaringe, gevoeght en gecombineert zynde met de verklaringen en bewyfen van 't voorz overspel, nimmermeer sullen ophouden van den voornoemden Pieter Gerritz Borst te overtuygen, condemneren, en allomme publiceren voor een meyneedige,

71 De welcke, selver zynde van binnen en van buyten schurft, immers geen bequaemheydt heeft om een ander te suyveren,

72 Maer wel om een ander (gelijk den Verwerer, of, naer depefcheringe van hem Verwerer, yemand der verdre Leden van de Eerwaerdige Classis) sijn eyghen vuyligheyt aen te wryven,

73 Ja! en de welcke oock in voegen voorz zijn selven verradende voor twee silverlingen, en daer inne sijn vermaeck scheppende,

74 Niemant soude kunnen doen geloven dat hy Borst met een ander beter soude willen handelen, als hy met sijn eygen selven heeft gedaen,

75 *Quia ordinata Charitas incipit à seipso,*

76 Behalven dat des selfs professie van publicq geweldt en van moordadige feytelijckheden te plegen aen onnoosele Luyden,

77 Mitsgaders oock syne daer noch by komende genatureerde habitude, van de Luyden ter doodt toe te quetsen en affronteren,

78 In de selve Borst hebben gesticht een gemoed en capaciteyt om wreed, onrechtveerdigh, en gepassioneert genoeg te zijn tot het valschelijck beschuldigen van een onnoosele, sijn eygen Broeder ende Leeraer,

79 Gelijck van de selve laetst aengetoghen ontaerde comportementen van Borst mede sijn overvloedige bewysen onder den Geaccuseerde,

80 Welcke neffens de voorz bewysen van overspel, den selven Geaccuseerde presenteert en versoect (gelijck voor henen) mede alsnoch aen de Eerwaerde Classis over te leveren;

81 Oock is de voorz Pieter Joosten Buytenwegh van geen beter alloy,

82 Voor soo veel hy met soo veel convinguante beedighde Verklaringen, by de Geaccuseerde nu eerst bekomen en over-geleydt onder E., werd overtuyght,

83 In sijn Neeringe publicque Dievery te hebben begaen,

84 Oock's Landts gewicht in sijn Broodt-backen en Bakery te hebben vermindert en gefalsificeert,

85 Al van den jare 1653. tot nu toe,

86 Ende daer inne sijn eygen Persoon te hebben ge-
abandonneert om sijn selven te vergrypen niet alleen in
Brooden of grooter Gebacken,

87 Maer oock in d'allerminste stoffe van Koeckjes
en Krakelingen, &c.

88 Soo menichmael als hy oyt van die grooter ende
kleynder soorte soude mogen hebben gebacken, zedert
de voorsz tijdt,

89 Soo dat hy de reeckeninghen van de Luyden,
die hem de penningh ende eerlijcke winste gunden,

90 Ten dancke van dien t'elckens met valsche posten
en sommen heeft verhooght, ende daer van overtuyght
zynde weer moeten royeren,

91 Daer mede hy niet alleen de Rijcken, maer oock
principalijck de Armen, die meest van den broode moe-
ten leven, heeft verkort, en 't broodt als uyt de mont ge-
nomen,

92 Daeromme oock de voornoemde Hooft-getuy-
gen, waer van d'een is een Backer en d'ander de Bierste-
ker van het Dorp (door de wandelingh om redenen
voorsz, zynde genaemt de Backer en de Schencker)

93 Met haer verdere afvallige Kerck-leden tot Wilf-
veen geen credijt behooren te hebben in hunne voorsz
Calengierungen of liever Calumneringen tot lasten van
de voornoemde haren Predikant,

94 Wijl soodanige Persoonen niet zijn admiffibel

na rechten om als getuygen eenighsints gehoor te hebben ,

95 Sonderlinghe mede wijl de voorz twee Hooft-luyden om dese en gelijcke delicten , midtsgaders muter-ryen en anders ,

96 Voor desen al by den gantschen Kercken-Raedt tot Wilsveen zijn ge-excommunicert ,

97 *Et quia teste Farinacio d. tract. quæst. 56. n. 126. regula est , quod testis criminosus à testimonio repellitur ,*

98 *Sive effemus in causa criminali sive in civili ,*

99 *Ita ut hæc regula procedat , naer getuygenis van den selven Schryver n. 128. non solum in eo , qui per sententiam de crimine accusatus est ,*

100 *Sed etiam in eo , cujus crimen ad huc quidem non est condemnatum sed probari possit ,*

101 Daeromme oock in specie zijn intestabel die gene , welcke van overspelighe driften kunnen werden overtuyght ,

102 *Farinacius d. loco , n. 127. en Merula præctycq civil lib. 4. tit. 78. cap. 4. n. 52. per l. testium 3. §. lege Julia 5. & l. quæsitum 13. ff. de testibus ,*

103 Sonderlinge mede over incestueuse toeleggh , als vooren , *Farinac. eod. n. 127.*

104 Gelijck mede niet istestabel den genen , welckers Dievery kan werden bewesen , *Farinac. eod. n. 127.*

105 Als mede de genen , welcke van valsheydt kunnen werden overtuyght , *Merula d. loco n. 53.*

106 Soo dat boven dien mede wel specialijck niet magh ghetuyghen een ge-excommunicerde *Merula d. loco n. 57. & Reigeri Thesaurus in verbo testis n. 20.*

107 Ende voorts oock den genen niet soude konnen getuygen, welcke niet is *inculpatæ & honestæ vitæ sed notatus & reprehensibilis l. testium 3. ff. de testibus ;*

108 Niet jegenstaende de Geaccuseerde ter eenre, mitsgaders de voornoemde Borst ende Buytenwegh ter andere zyde, op den 14 October 1669. souden zijn bevredight,

109 Ende soo malkanderen alle voorige fauten souden hebben geremitteert,

110 Want de selve fauten in hun Accusanten door de Justitie tot noch toe niet zijn ge-emendeert of geremitteert,

111 Dien-volgende resideren de selve met de voorz effecten van persoonele reprochen noch in haer-luyden delinquanten,

112 Sonder dat de Geaccuseerde in allen ghevalen met het voorz Tractaet van Vrede, *quoad jus publicum*, andersints mede eenige remissie of emendatie heeft gedaen of kunnen doen,

113 *Quia jus publicum privatorum pactis mutari nequit, l. jus publicum 38. ff. de pactis.*

114 Behalven dat de straffe ende correctie van soodanige feyten niet souden verminderen maer vergrooten en publijcq maken de infamie van sulcke excessive delicten,

Ende

115 Ende met eenen door de condemnatie van dien verdubbelen het overvloedigh bewijs, daer van zynde onder den Verweerder in desen,

116 Sonderlinge gemerckt de voorfz Borft den 19. January 1670. d'aller eerfte was, die, sonder reden, de Vrede heeft gebroocken,

117 Daer toe by Borft niet een maer wel vijf diftincte nieuwe offensive middelen heeft ge-enthameert tegen de Geaccuseerde,

118 Volgens verklaringhe van drie confonante Getuygen, ende daer onder mede twee Diakonen en noch twee anderen van fijn Geaccuseerdes adverfe Parthyen in desen,

119 Aen de zyde van den Geaccuseerde in desen overgeleydt onder de letter N.

120 Gelyck dien-volgende mede de verdere Accufanten, onaengesien de voorfz Vrede, tot lafte van de Geaccuseerde alle oude prætenfien hebben opgehaelt in haer voorfz Deductie,

121 Sulcks den voorfz Geaccuseerde mede is bevoegt om fijn oude ftucken tot lafte ende reproche van hem Borft over te leggen,

122 (Gelyck de felve Geaccuseerde daeromme menighmalen heeft verfocht en als noch verfoeckt ten felven eynde te mogen werden geadmitteert)

123 *Toto titulo ff. quod quisque juris in alium statuerit ut ipse eodem jure utatur,*

124 *Et per hoc juris axioma, qui vult restitui (gelijck de voornoemde Borst in regard van de voorz Vrede) debet restituere,*

125 En kan de selve Borst uyt een accord van Vrede, reciproquelijck obligatoir zynde, oock geen actie noch effect hebben,

126 Wijl hy Borst blijkt het selve aen sijn zyde niet te hebben voldaan, maer in tegendeel gebroocken, *per l. Julianus 13. §. Offerri 8. ff. de act. empti.*

127 Insterende den Geaccuseerde daeromme dan, in gevolge van sijn recht daertoe, te meer op admiffie tot sijn Verweerders productie van de voorschreve vorige bewysen tot laste van den voornoemden Borst,

128 Om dat daer in steekt de reproche ende uytwerping van de voornoemde Borst, originele Depofant ende Accusateur in desen,

129 Ende by ghevolghe daer inne leydt mede een groot ofte het voornaemste deel van des Geaccuseerdes defensie,

130 De welcke na alle Wetten naturelijcke, Goddelijcke, ende Wereltlijcke hem Geaccuseerde is geoorlooft, *quovis loco & tempore, sine respectu personarum,*

131 Soodanigh dat de selve hem by niemandt kan werden benomen ofte verkort,

132 Veel min den selven Geaccuseerde geinjungeert dat hy de voorz feyten en bewysen tegen den voorn: Borst t'synen Geaccuseerdes defensie niet soude mogen gebruycken,

Ita

133 *Ita ut defensio nec à Papa, nec ab Imperatore aliove Principe, neque etiam statuto vel consuetudine tolli ullo modo possit,*

134 *Teste Carpxovio in Tract. crim. p. 1. q. 28. n. 6.*

135 Al was het (datmeer is) dar de selve defensie niet relevant voor den Geaccuseerde soude mogen werden bevonden, (als in desen ja nochtans) *ut communiter tradunt dd.*

136 *Quod etiam de moribus nostris confirmat. Groenewege, de legibus abrogatis ad l. 2. §. 2. ff. de administrat. rerum ad civitates pertinentium, met dese woorden,*

137 *Deus omni potens, quamvis omnia nuda & intime patentia sint oculis ejus Hebr. 4. 13.*

138 *Adami tamen prævaricationem, Genes. 3. 9. cum seqq. & mala Sodomaë, Genes. 18. 20, 21. parte inauditâ atque indefensâ judicare noluit,*

139 *Ut judices à præcipitata sententiæ prolatione compeſceret,*

140 *Et ne mala quorumque prius quis præsumat credere quam probare cap. 20. Deus causa 2. quest. 1.*

141 Sonderling mede gemerckt de Historische Tragedie der gener, die noch onlanghs tot Leyden en Stolkwijck hare Predikanten van ontught en dronckenschap hebben derven calumnieren,

142 Gelijk andersints mede het funeste Bijbels exempel der twee Susanne-boeven,

143 Sijn soo veel leeringhen en efficacieuse instructien om niets te gelooven van sulcke accusatien,

Dan

144 Dan na rype, mitfgaders na d'aller-geconsummeertste examinatie van alle des Verwerers stucken en getuygen,

145 Konnende in allen gevallen oock boven dien (ten reguarde van de voorz feyten, die hier vooren tot laste van den voornoemden Buytenwegh zijn aengewesen, en by de Verwerer onder de letter E. geproduceerde stucken zijn bewesen) niet werden gheseydt daer over by 't voorschreve Vrede-verbondt te zijn getransigeert,

146 Voor soo veel de Geaccuseerde daer toe nu eerst de selve bewyfen onder E. heeft bekomen na date van de voorz Vrede, sonder de selve stucken onder E. te vooren te hebben gesien,

147 Te meer wijl in reguard van des voornoemde Buytenweghs voorz Dieveryen, Smockeleryen, en andere Delicten,

148 De Geaccuseerde in desen op den 14 January 1674. heeft bekomen noch nader nieuwe en confirmatoire be-leedighde bescheyden onder D.

149 Ende onder anderen mede d'eygen verklaringh van den voorn: Borst, seggende dat den voorn: Buytenwegh, sijn Compagnon, is een Dief;

150 Niet tegenstaende voor soo veel dese Pieter Geritse Borst, en Pieter Joosten Buytenwegh, in hare socieyteyt en aenhangh tot calenge van den Verwerer, noch anderen hebben opgemaect en ingenomen,

151 Want in reguarde van de anderen, *noscitur ex socio, qui non dignoscitur ex se,*

152 Zynde d'andere maer onnosfel Volck, dat blindeligh volght den yver van hare voorfz Voorgangers,

153 Aen wien fy zijn dependent ende verbonden door 't bedrogh en verleyding van de selve hunne Meesters,

154 Gelijk hier na *suo loco* breeder fal werden gefeydt,

155 Behalven dat, ghelijck andersints mede hier vooren is aengewesen, de selve verdere getuyghen zijn geproduceert *de domo & familiaribus* van de voornoemde Borst ende Buytenwegh, ende midts dien oock intestabel;

156 **Ten derden** / staet te noteren dat de voorfz verfoeylijcke en veneneuse manieren van leven van den voornoemden Borst, gheduyrigh contrequarerende de gefonde actien ende Predikatien van den Verwerer,

157 Door die antipaty, ende om te wreecken haerluyder ontfangen excommunicatie ende dagelijcksche Vaderlijcke increpatien van den Verwerer tot hun beterschap,

158 In plaets van haer te bekeeren, ende den Verwerer hun schuldige Danckbaerheydt te betoonen,

159 Hebben aengenomen een onversoenlijcken haet teghen de selve Verwerer, haren Leeraer en Zielforger,

Uyt-

160 Uytwyfens de actien van hostiliteyt en barbare

161 (Men late staen te seggen van irreverentiale) bejegeningen,

162 By de voornoemde Borst en Buytenwegh gepleeght tegen hunnen Leeraer en Broeder,

163 Volgens de bewyfen daer van zende syde van den Verweerder geproduceert onder D. F. en N.

164 Waer by de selve twee Hooft-luyden (als sijne helsche Vyanden) den Verweerder toe-wenschen, aen-vloecken, ende op-schennen alle tijdelijcke en eeuwige onsaligheyt,

165 Jal en reets sijn toegetreden om de Verwerer ende sijne onschuldige mantel met voeten te treden,

166 Soo dat dese twee Hooft-luyden sijn onversetelijcke capitale vyanden vanden Verwerer,

167 De welke, tot verstercking van hunnen ouden wrock, gansch perfidieuselijk den Verwerer hebben gerecommandeert gehad,

168 Om te preken op de sluyckeryen, alsoo den voornoemden Borst klaegden dat hy daer toe van Aryen Cornelisz vanden Ende diacon, doenmaels vriend van den Verwerer, wiert geimportuneert,

169 Gelijk mede dat hy soude preken op de Hæresie ofte Apostasie van die genen, welke trouden aen Papisten, ende met eenen de Gereformeerde Religie afvielen.

170 Hoedanigh syluyden seyden te hebben gedaen den Soon van Dirck Gerritsz vander Werf diacon, doemaels mede sijn Verwerers vriend,

171 Welcken syluyden seyden, sich op sulcken wyse te hebben wegh geworpen en te buyten gegaen ;

172 Dat de Verwerer, ter ordonnantie vande selve Borst ende Buytenwegh, daer henen sijn predicatien ten besten hebbende gedirigeert,

173 Daer op is gevolght dat de voornoemde Borst en Buytenwegh, contrarie haer eygen ordre ende conscientie,

174 In plaetse van ten minsten haer voorz eygen ordre, feyt, ende getuygenis inden Verwerer te lauderen ende omologeren, gelijk dat behoorde,

175 Hier uyt hebben genomen occasie om de voornoemde twee Diaconen te persuaderen, dat de Verwerer,

176 Tot affront vander selver beyde, soude hebben gepreeckt,

177 Schoon de Verwerer maer *in genere*, en op hun eygen ordre, de voorz sonden hadde bestraft,

178 Waer door de voornoemde twee Hoofst-luyden lichtelijck aen haer koorde hebben gekregen de voorz Diaconen,

179 Als door de voorz serpentische inblasinge gansch gedisponeert om te revengeren de goede ende godsalige passie,

Welcke

180 Welcke den Verwerer hadde om haer te hoeden en garanderen tegen 't uytterste tijdelijck en eeuwich verderf der soodanige sonden ,

181 Soo dat de Verwerer tot loon van sijne voorz getrouwen dienst en stichtelijcke predikingh ,

182 Door de meneés van de voornoemde sijne twee primitive Vyanden ,

183 Oock heeft op sijn hals gekregen den haet ende beschuldigingh vande voorz Diaconen ,

184 Tot sulcken effecten dat alle de verdere impressien en partyenschappen als een irrefrånable of roome-loose kancker , tot nadeel van den Verwerer, haer selven oock hebben voortgeset in die genen ,

185 Welcke waeren vermaeghd ende verplicht aen de voornoemde Borst ende Buytenwegh, die, by revolutie van desen tijt ,

186 Van onderen , ja uyt het alder-benedenste van haer eygen onwaerdigheden sijn boven geraeckt tot Burgemeester, Ambachts-bewaerder, Schepen en Kerkmeester respectie ,

187 Ende overfulcxt'samen hebben bekomen 't gesagh om te gebieden haere getuygen, en al het gevolg van dien ,

188 Sonderlinge mede in reguard vande Baggerluyden ende arbeyders, die wercken aen het opdroogen ende bedijcken van de Dry-manspolder ,

189 (Daerinne Wilsveen ende Stompwijk voor

een gedeelte respectie sijn begrepen)

190 Voor soo veel de selve Bagger luyden ende arbeiders ten huysse van den voornoemden Borst ende Buytenwegh,

191 Boven het voorz hun Magistraal gesagh,

192 Ontfangen moeten haer dagelijcksen arbejdsloon,

193 Waer van sy moeten leven ende bestaen,

124 Soo dat der foodaniger armen geextorqueerde stemmen oock niet souden kunnen gelden,

195 *Idonei non videntur esse testes, quibus imperari potest, uti subditis vel egentibus, l. idonei 6. ff. de testib. cum l. testium 3. ff. eod. tit.*

196 Gelijk dienvolgende deselve partytschap is voortgeset inde verdere Dependenden vande voorschreve Diaconen,

197 Die mede over haer gevolgh, *ratione officii*, hebben te seggen, om de selve minder verstandenen van arme Boersche luyden te over-redenen,

198 Sonderlinge geconfidereert oock de selve Regenten en Diaconen, soo wel als den voornoemden Borst,

199 Sterck sijn aengetrouwt ende vermaeghtaeld in de voorz Kercke,

200 Ende daer mede te gemakelijcker haer voorz dependenten tegen den voornoemden Verwerer tot beschuldigers ende getuygen hebben op gemaect,

201 Soo dat in effecten alle de contra-deposanten ende beschuldigers sijn capitale partyen en vyanden van den Verwerer,

202 Dienvolgende mede niet sijn habiel om te getuygen in desen,

203 *Nam, in persona testis, videndum an sit locuples vel egens, ut lucri causam quid facile admittat,*

204 *An inimicus ei sit adversus quem testimonium fert,*

205 *Nam, si careat suspicione testimonium, quod neque lucri, neque gratiæ, neque inimicitia causa sit, admittendus est, l. testium 3. ff. de testib.*

206 Soo dat de voorz adverse partyen vande Verwerer, selfs oock als beschuldigers, niet souden kunnen werden gehoord,

207 *Inimicus enim (teste Duringio in Bibliotheca juris in verb. accusatio n. 261.) etiam si tantum præsumptus, repellitur ab accusatione,*

208 *Etiam si quoque juraret accusatum se non odio habere,*

209 *Lex enim præsumit statim, quod subest causa esse inimicum, etiam quod vere non adesset animus nocendi cupidus,*

210 *Et num. 262. cum n. 264. seydh hy voorts, non autem solum veri inimici, sed etiam eorum consanguinei, domestici, familiares, amici, affines, & confederati repelluntur ab accusatione,*

211 *Imo inimicitia (secundum eundem d. loco n. 263.) etiam occasione causati causata repellit,*

Quia

212 *Quia satis est quod adest inimicitia, cujus odium humanam corrumpit rationem,*

213 *Et ideo suspectum reddit inimicum, undecunque originem habuerit inimicitia,*

214 Niet jegenstaende reconciliatie en vrede alsvooren tusschen de voorz Verwerer ter eenre, en de voornoemde twee hoofden, eyfchers ter andere zyde, souden sijn gepasseert,

215 Wyl sy eyfchers die wel in 't laetst van 't Jaer 1669. hebben gesloten, edoch wederom in Januario 1670. gebroken, als hier vooren breder is verhaelt,

216 Ende van die tijt haer hostiliteyten openbaerlijck tegen den Verwerer hebben gecontinueert, ende verder geexecuteert,

217 Soo dat die reconciliatie is van geen effect,

218 *Nam accusatores & testes esse non possunt, qui ante besternum diem & nudius tertius ad huc inimici fuerunt,*

219 *Ne irati nocere cupiant, vel laesi se ulcisci velint cap. accusatores 3. q. 5.*

220 **Ten vierden** / is notabel dat de adverfaire de-
posanten verklaren,

221 De sommige van hooren seggen, dat de Verwerer op sekere twee Kerck-dagen (namentlijck Paesdagh, ende den 6 September Bede-dagh 1673.) droncken hadde gepreeckt,

222 Sommige, dat sy geloofden of meenden dat hy op die tijden droncken preeckte,

223 Sommige, dat de Verwerer droncken was doen hy op de selve tijden preeckte, sonder daer toe enige reden van wetenschap te geven,

224 En sommige verklaren, dat den Verwerer

225 Verscheyden malen droncken soude hebben gedroncken, en gepreeckt, sonder dagh of tijt of plaets te kunnen noemen,

226 In voegen dat de selve aduersative depositien, niet alleen *ratione personarum deponentium, ut supra*,

227 Maer oock *ratione materiae & formae* sullen komen te corrueren,

228 Soo ras deselve inde ballance vande Justitie sullen sijn gewogen tegen de navolgende passagien van rechten;

229 Belangende de voorz aduersative depositien van hooren seggen, *vel de auditu alieno*,

230 Deselve proberer in het alderminsten niet,

231 *Carpzov. in tractatu Criminali parte 3. q. 114. num. 61. cap. licet 27 de testib.*

232 Te meer in desen, voor soo veel de principale en originele, van welke de voorz aduersaire getuygen haer gedeposeerde souden hebben gehoord,

233 Ten behoeve vanden Verwerer, het contrarie van dien, hebben verklaert onder eede,

234 Ende daer mede hebben vernietight de verklaringen *de auditu* vande voorz Accusanten,

235 Gemerckt eencopie, of na-seggen, geen meer

noch verder geloof kan werden gegeven,

236 Als'er na authentique collatie werd bevonden de originele van dien mede te brengen,

237 *Namque, si quis mentionem faciat alterius, nulla ex hac memoria fiat exactio,*

238 *Nisi § alter, cujus facta erat mentio, proferatur § accordet, auth si quis C. de edendo;*

239 Belangende de voorz ad verfaire getuygen,

240 Welcke verklaren te meenen of gelooven dat de Verwerer op de voorz twee Kerck-dagen droncken soude hebben gepreeckt,

241 *Et ita juris est ut depositio de credulitate nihil probet, Carpozovius d. tract. crim. p. 3. q. 114. n. 59.*

242 *Ad hoc enim ut testes probent, necesse est ut testes de veritate facti per sensum Corporeum deponant,*

243 *Aliter nullam fidem faciunt l. qui testam. in fine ff. de testam. l. solam § l. testium C. de testib.*

244 Werdende dit mede geconfermeert, by Mascardus in tractatu de probationibus conclus. 459. n. 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. § 10.

245 *Ubi inquit, quod verbum, credo, in attestationibus positum, non affirmet,*

246 *Eo quod credere § scire non possunt concurrere simul,*

247 *Nam iis inest quoddam dissidium,*

248 *Etenim scientia in his, quæ sunt facti, habetur, quando illam capimus per proprium sensum, ut videndo, gustando &c.*

Cre-

249 *Credulitas autem ex conjecturis dimanat & sic ibi non est vera scientia,*

250 *Scire se habet ad certum, credere vero ad dubium,*

251 *Amplia, inquit, hanc conclusionem, si testis dicat scio, quia credo,*

252 *Nam fieri potest ut testis credat & tamen non sit verum,*

253 *Amplia & hoc obtinere si testis dicat sibi videri, vel iudicio meo,*

254 *Uti & amplia (inquit ibi idem author) idem juris esse, etiamsi testis dicat, credo pro certo;*

255 *Belangende de adversaire getuygen, die verklaren,*

256 *Dat de Verwerer op de voorz twee dagen soude hebben droncken gepredickt,*

257 *Sonder daer by te geven eenigereden van wetschap,*

258 *Ita juris est, secundum Mascard. d. tract. de probat, ut testis, productus ad probandam ebrietatem,*

259 *Nihil probare videatur, si dixerit simpliciter talem fuisse ebrium,*

260 *Nisi adjungat probabiles rationes,*

261 *Nam cum ad sciendum, aliquem esse ebrium, requiratur perspicax inquisitio,*

262 *Et non applicet se animo nisi per multa & diversa media,*

263 *Adeoque etiam testis possit facile errare,*

264 *Idcirco eidem testi non creditur nisi reddat causam probabilem, & etiam non interrogatus,*

265 *Ut quia vidit signa & actus ebrii;*

266 Niet tegenstaende de gecontrefeyte en gefalsifieerde Predikatie, gefabriceert op eygen inventie van de voorz Borst,

267 Want de getuygen, en de Proponenten van dien, daer onder geteeckent, om redenen voorz sijn reprochiabel,

268 Ende de onwaerheyt van dien blijkt ten overvloed noch by contrarie verklaringe,

269 Uytwijfens des Verwerers geproduceerde onder de letter Q.

270 Oock sijn de getuygen vande voorz pretense predikatie aende zijde van party advers, over den inhoud van de selve prætense Prædikatie, niet beedight, ende sulcx van geen geloove,

271 Hoedanigh dan mede van geen effect moeten werden gehouden alle d'Informatien by de Heeren Gedeputeerden genomen tot Wilsveen,

272 *Juxta l. jurisjurandi 9. C. de testib. ibique in verbis, jurisjurandi Religione, testes priusquam perhibeant testimonium jamdudum aetari præcipimus,*

273 Werdende dit mede geconfirmeert by de 15. 16. ende 17. artijckel vande Ordonnantie op 't stuck van justitie inde Steden ende ten platten Lande, met dese woorden,

Item

274 Item sal geen Recht gedaen werden op certificatien noch attestatien, onder Eede ende na verhoor van getuygen op contra-Interrogatorien niet gerecoleerd zijnde ;

275 Behalven dat de destructieve en defensiva Verklaringen des Verwerers , na rechten verre komen te præpondereren boven de intensieve en accusative verklaringen van de Eyschers ,

276 Al was 't dat de selve in hun eygen faken quamen te getuygen , ende andersints mede verder in voegen voorz reprochiabel waren ,

277 Wyl een verklaringh, van twee of drie getuygen, tot de defensie beleyd, is beter ende van meer effect als duyfent getuygen voor de Accusateurs ,

278 Gelijk terstont *suo loco* den rechten genoegh zijnde, breeder sal werden geverifieert ;

279 Belangende de voorz Eyschers voor soo veel die getuygen ,

280 Ende den Verwerer boven de pretense dronckenschap vande voorz twee dagen noch beschuldigen, doch *in vago*,

281 Dat sy hem noch verscheyden reysen souden hebben gesien droncken ofte droncken prediken ,

282 Soo kan daer op mede geen regard genomen werden ,

283 Wyl het libel en den inhoudt van accusatie is *ipso jure* nulen sonder effect ,

284 Voor soo veel deselve accusatie niet conti-

neert het jaer, de maent, en dagh, mitfgaders de plaetse,
 285 Wanneer ende alwaer den voornoemden Ver-
 werer boven de voorschreve twee prætenſe andere da-
 gen noch droncke soude hebben geweest,

286 *Ita juris est per l. libellorum 3. ff. de accusation.*

287 *Et ita etiam apud nos servatur inquit Julius Clarus libr. sententiarum §. §. final. quest. 10. n. 8.*

288 *Ut, si accusatio criminalis locum & tempus delicti non contineat,*

289 *Esset ipso jure nulla, etiamsi pars non opponat,*

290 *Et hac est communis opinio teste eodem Claro d. l. n. 9.*

291 *Adde, quod hac conclusio procedat, non modo quando agitur de crimine vel delicto criminaliter,*

292 *Sed etiam quando agitur de crimine ipso civiliter,*

293 *Veluti etiam quando actor proponit actionem civilem, ex qua tamen condemnatio infamaret,*

294 *Adhuc enim debet exprimi locus & tempus,*

295 *Estque hac communis etiam opinio, & ita bis judicatum, teste Julio Claro d. loco n: 10.*

296 *Nisi enim exprimeretur locus & tempus commissi criminis vel delicti, procul dubio incerta redderetur accusatio,*

297 *Ita ut non posset reus, probando negativam coarctatam, se aliquo modo defendere,*

298 *Neque si opus esset eos, qui contra eum deponerent, de falso convincere;*

299 **Ten vijfden/** staect noch te considereren, uyt den inhouden van alle de adverse depositien,

300 Alsmede uyt het hooft vande voorfz der Eyffcheren Deductie,

301 Dat geen perfoonen voor defelve Eyffchers hebben verklaert dan die genen,

302 Welcke, als mede Eyffchers sijnde, op haeren name der felfer adverfaire Deductie en accusatie hebben doen maecken, en overgelevert tegen de Verwerer,

303 Soo dat d'Eyffchers oock deponeren ter requisitie en instantie van hnnne mede Eyffchers ende mede beschuldigers,

304 Ende buyten dat niet een eenige neutrale getuygen hebben overgeleyd,

305 Daeromme oock op alle de getuyghen vande voorfz Eyffchers nae rechten niet het alderminste regard kan werden genomen,

306 *Nam, ut testatur Mascardus in d. tractatu de probation. conclus. 1364. n. 54.*

307 *Testes consimilem causam habentes reprobantur,*

308 *Quia praesumitur, quod ad favorem partis ejus, quam ipsi sustinent, sint deposituri,*

309 *Dicens, quod, quando insurgit aliquis favor causae ipsius testis, ille sit repellendus ex veriori opinione,*

310 Welcke dan noch te meer in desen is applicabel, om dat de felve adverfaire Deposanten, ende Eyffchers in desen tegen den Verwerer hebben, niet alleen *consimilem*, maer en *eandem causam*,

311 Voor soo veel defelve adverse Deposanten sijn selver

felver de perfoonen van de Eyffchers in defen ,

312 Soodanigh dat , buyten de Perfoonen vande voorz Deposanten , in defen geen Eyffchers of beschuldigers altoos en fijn ,

313 *Et quia omnibus in re propria dicendi testimonii facultatem jura submoverunt l. omnibus 10. C. de testib.*

314 *Nullusque testis idoneus in re sua intelligitur l. nullus 10. ff. de testib.*

315 Daeromme dan oock de Eyffchers , als wel wetende dat de voorschreve twee Diaconen , en praetense meeste Leden (voor wien de voorz adverfaire Deductie is overgeleyd) waren Eyffchers en getuygen inde saecke van party advers ,

316 Haer hebben geschaemt inde selve haer luyder ongefundeerde Deductie uyt te drucken , en laten sien derselver voorz effectieve verdere qualiteyt ,

317 Van dat de selve Eyffchers t'haren luyder eygen behoefte , ten defen Proceffe , mede waren Deposanten of getuygen ,

318 Hocwel 't overgeven vande voorz Requeste aende Kerckenraed , vande voorz adverfaire Deductie aen de eerwaerde Classis , en 't ontbieden of employeren vande Gedeputeerdens van dien

319 Sijn soo veel publijcke Acten en confessien , ofte notorieteyten , van dat deselve adverfaire Deposanten oock sijn Eyffchers , aenklagers , ende beschuldigers van de Verwerer in defen ,

320 *Nam plus valet quod ita agitur, quam quod ita simulate concipitur. toto tit. Cod.*

321 **Ten seften** / staet mede wel te considereren, dat de selve adverfaire Deposanten ende Eysfchers in verscheyden, ja, en inde prægnante deelen van hun respective gedeposeerde,

322 Werden aende zijde van den Verwerer overtuight van tegen de notoire, en contrarie bekende waerheyt te hebben gedeposeert onder Eede,

323 Uytwyfens de menighvuldige bewyfen, daer toe aende zijde vanden Verwerer geproduceert,

324 Tot welcke in desen werdt gerefereert, sonder daer van in desen om kortheyts wille eenigh recit te doen,

325 Alle het welcke is naer rechten van soodanigen effecte,

326 Dat mitsdien oock deselve Eysfchers en Deposanten in de verdere deelen van hun voorschreve depositie, en beschuldigingh, geen geloof altoos kunnen hebben,

327 *Nam testes, in uno veri in alio falsi, in omnibus presumuntur falsi.*

328 *Cum deficiat fundamentum testimonii, ipsa fides, cap. testimonium & cap. sicut de testib.*

329 *Ita testantur Mascardus d. tract. conclus. 1044. n. 9. & 10. & conclus. 744. n. 1. ubi & hanc testatur omnium communem opinionem,*

330 *Atque ita etiam Farinacius d. tract. crim. q. 56. num. 192. & Reigeri Thesaurus locupletatus in verbo testis n. 237.*

331 *Adeo ut hoc procedat (Authore Mascardo n. 2. d. conclus. 744.) etiamsi capitula essent separata & diversa,*

332 *Nilominus enim falsitas, commissa in uno, facit, ut testificata super aliis capitulis non probent,*

333 *Eo quod dictum testis semper sit unicum,*

334 *Quia unico innitatur fundamento, scilicet juramento d. l. jurisjurandi (. de testib.)*

335 *Eoque dictum testis (vel testium) debet esse unicum, argum. l. cum ejusd. ff. de ædifi. edict.*

336 *Secundo amplia hoc locum habere, secundum Mascardum eadem conclus. num. 4. si dixisset falsum in prioribus sive posterioribus capitulis,*

337 *Tertio amplia bis (inquit ibi Mascardus num. 6.) veram esse hanc conclusionem, etiamsi falsitas esset commissa in modico,*

338 *Nilominus enim reliquum nihil probat,*

339 *Quarto amplia, inquit num. 7. hoc procedere etiamsi testes ignoranter in una parte deposuissent falsum (vel non verum)*

340 *Quia tunc totum examen censetur falsum & non probat,*

341 *Nam testis non debet deponere multo minus, jurato nisi id quod novit vel vidit,*

342 *Et in hoc non potest prætereignare ignorantiam,*

343 *Quinto amplia, (inquit idem Mascard. num. sequenti 9.*

hoc

hoc procedere, etiamsi falsitas esset commissa in diversa examinatione & diversis temporibus,

344 *Etenim nihilominus aliae examinationes redduntur invalidae,*

345 *Sexto amplia (secundum eundem n. 9.) ut vera sit haec conclusio, etiamsi falsitas esset commissa in una causa,*

346 *Quia tunc redditur etiam falsum depositum in alia,*

347 *Quod confirmat etiam Farinacius d. loco n. 192, ubi dicit locum habere hanc conclusionem,*

348 *Etiamsi quis diceretur testis falsus non in principali sed etiam quando circa accessoria, vel extrinseca, vel prorsus impertinentia,*

349 *Adhuc, in totum, testimonium reprobabitur;*

350 **Ten sevensteu** / *posito, non tamen concessio, dat de voorsz Eyschers en Deposanten adversair, in voegen voorsz ratione personarum materiae & formae, in desen niet waeren reprochiabel (des ja nochtans, om redenen voorsz)*

351 *Soo soude nochtans alle deselve offensive depositien van d'Eyschers niet kunnen opereren, t'harer intentie,*

352 *En moeten cederen of succumberen voor de defensive verificatien, welcke den Verwerer tot sijn voordeel in desen heeft overgeleyd,*

353 *Gemerckt alle de depositien en accusatien van de Eyschers in desen, sijn gansch impertinent ende irrelevant,*

354 Voor soo veel die niet impliceren de tijt, jaer, maend, dagh, en plaetse,

355 Wanneer en waer de Verwerter droncken soude sijn geweest, of droncken soude hebben gepreeckt,

356 Gelijk dat nae rechten foodanigh was onwederस्पreeckelijck gerequireert inde getuygen vande beschuldigers,

357 Volgens de passagien abundantelijck hier vooren by gebracht,

358 Tot bewys dat een depositie en accusatie, sonder præcise byvoegingh van foodanige tijden en plaetse, is *ipso jure* nul ende sonder effect,

359 Soo dat nu noch alleen soude overigh blijven der Eyscheren depositien en accusatien,

860 Voor soo veel die melden dat de Verwerter inde Kercke van Wilsveen op Paesdagh, en noch op een Bededagh van den 6. September 1673, als oock op den 3. January 1673.

361 Ende oversulcx *certo tempore & loco* dienaengaende soude hebben droncken geweest ende droncken gepreeckt,

362 Tegen welke affirmative depositien, na rechten de Verweerder oock in allen gevalle soude moeten prævaleren met sijne negative en defensiva probatie van luyden,

363 Die hem Verweerder op de selve tijden, en plaetse verklaren niet droncken maer nuchteren te hebben gesien; Niet

364 Niet tegenstaende dese maxime van Rechten,
quod duo affirmantes præferantur mille negantibus,

365 Nam hac regula tantum procedit, quando illa negativa non esset probabilis per rerum naturam, alias secus,

366 Ut testatur Reigeri Thesaurus locupletatus in verbo testis, additionum n. 72.

367 Hinc testatur Mascardus conclus. 70. n. 1. § 5. prædictam regulam (statim objective propositam) limitari in negativâ, quæ (gelijck in desen) est coarctata loco & tempore,

368 Nam talis negativa cadit in sensum testis & ex sui natura probari potest,

369 Ut si testis negans, dicat, illo die & loco, judex reum multabit pecunia non domo, ibi enim eodem die interfui, & vidi multam domus irrogatam;

370 Te meer in cas subject, voor soo veel de Verwerers getuygen verklaren, op de selve tijt en plaetse, niet alleen negative den Verwerer te hebben sien prediken, niet droncken, |

371 Maeren consequentelijck hem te hebben sien prediken nuchteren, sulcx oock affirmative,

372 Als implicerende deselve negative, van dat de Verwerer eo tempore & loco niet droncken heeft gepreekt,

373 Per oppositionem oock een nootsaeckelijcke affirmative, van dat de selve Verwerer dan nuchteren heeft gepreeckt,

374 Namque prædicta regula, quod affirmantis, & nulla

negantis sit probatio, idcirco secundo etiam fallit, teste Mascardo d. conclus. 70. n. 9.

375 *Quando testis deponit ipsam negativam (interpositione affirmativa)*

376 *Ut si dicat Titium non possedisse per 30 annos, quia per hoc tempus vidit possidere Maevium,*

377 *Tunc enim testes negantes habentur pro affirmantibus,*

378 *Atque hoc confirmant etiam Franciscus Herculanus in tractatu de probandâ negativâ n. 260. cum num. 247.*

379 *Et Martinus de Fano in simili tractatu de probandâ negativâ n. 5.*

380 *Soo dat des Verwerers geprobeerde negativa, als loco & tempore coarctata, niet alleen van gelijke, maer van meer kracht is dan de affirmativa probatio van d'Eyschers soude kunnen zijn,*

381 *Ende ten derden, heeft de voorfsz regel, quod duobus affirmantibus plus creditur quam mille negantibus, geen plaets,*

382 *Naer getuygenis van Mascardus eadem conclus. n. 10. ubi inquit,*

384 *Tertio limita ut non procedat praedicta (hier vooren geobjicieerde) conclusio in criminalibus, vel accusationibus ad penam (ut hic)*

384 *In his enim non solum, tantum creditur duobus negantibus quantum aliis affirmantibus,*

385 *Sed (uti hanc limitationem ampliat n. sequenti II.)*
etiam

etiam amplius creditur, in criminalibus, testibus negantibus, quam affirmantibus, dat meer is,

386 *Uti (teste eodem Mascardo conclus. 657. n. 12.*

387 *Plus creditur deponentibus negativam, coarctatam loco & tempore, quam affirmantibus,*

388 *Cum negativa plus neget quam affirmativa affirmet, Cardinalis Tussch. conclus. practicab. juridic. lit. N. conclus. 26.*

389 *Invoegen dat de Verwerer, al hadde hy maer twee getuygen tot sijn voorz negative en defensie in causa (prætenkelijk) criminali vel maleficii (ut hic)*

390 *Daer aen genoegh soude hebben om te rebute- ren de Eyschers,*

391 *Al wast dat sy duyfent en duyfent neutrale en irreprochiable affirmative getuygen ter contrarie souden mogen hebben,*

392 *Naer de doctrine van gemelde Carpozovius in d. tractatu criminali p. 1. quest. 33. n. 43. ubi dicit ad literam, aldus,*

393 *Admittuntur similiter testes, negantes maleficium,*

394 *Licet enim alias (ut inquit ille) magis credatur duobus affirmantibus, quam mille negantibus,*

395 *Attamen in materia defensionis (NB.) duobus testibus super negativâ deponentibus plus creditur quam mille affirmantibus,*

396 *Nam, ut inquit, idem Carpozovius loco eodem n. sequenti 44. si duo testes tantum pro reo deponant, gelijk in desen,*

Ab

397 *Ab omni pœna tunc liberabitur,*

398 *Ita, inquit, non minus usu quam de jure civili obtinet,*

399 Daer by, num. 45. *sequenti*, noch voegende dese confirmatoire woorden,

400 *Imo & hæc usu observari atque secundum ea pronunciarisæpius notavi;*

401 Alle'twelcke in desen dan noch te meer is applicabel, en behoorden effect te forteren, tot ontslaeginge en absolutie vanden Verwerer,

402 Voor soo veel de Verwerer in desen voor hem heeft, niet alleentwee simpele getuygen,

403 Maer boven dien oock meerder getal van beedighde, ende andere getuygen, als d'Eyffchers voor haer hebben geproduceert,

404 Oock daer onder den selven Verweerder voor hem heeft getuygen van hooger achtinge als de Eyffchers,

405 Gemerckt voor den Verweerder getuygen de Voorleser, de twee Ouderlingen,

306 Sijnde de twee eerste, en, in'tcredyt van sinceriteyt, aensienlijckste Leden vande gantsche Kercke en Gemeente tot Wilfveen,

407 Ende boven dien mede den Heere Volbergen, Domheer tot Uytrecht,

408 Welcke, als een persoon van studie en bejaarde ervarentheyt,

Alleen

409 Alleen meer , jae duysentmael meer verstandt heeft als al d'Eyffchers , en haer Deposanten t'samen ,

410 Ommete kunnen oordeelen vande meriten van des Verweerders voorfz twee Prædikatiën , in quæstie , ende sijne actien daer inne gebruyckt ;

411 Insonderheydt mede gemerckt de depositien van de Eyffchers sijn tegen alle waerschynelijckheydt , ende des Verwerers daer mede conform ;

412 Want wie kan gelooven van den Verwerer , een Prædikant , en als hy al tot den dronck genegen soude sijn , dat hy sulcx soude doen op de tijt van sijn prædiken ?

413 Daer buyten die tijt occasie genoegh kan sijn om dat secretelijck te doen ,

414 Hoe ! soude 't mogelijk sijn geweest dat een Man , een Leraer , Gods woord inde mond , ende dronckenschap in 't hert soude hebben ?

415 Dat een Dienaer , Gesant , en Engel Godts , in de Kerck , op de Predick-stoel , en aen de Tafel des Heeren ,

416 Overfulcx in prima facie vande verschrickelijcke Goddelijcke Majesteyt , soude hebben gehouden sijn Kroegh ende Bacchus-feeft ?

417 Dat hy Verwerer Prædikatiën van sulcken belangh , en functien van boven-menschelijcken gewichte soude hebben bestaen te doen ,

418 Ende alvooren sich , door den dronck , van sijn
F
sinnen,

finnen, verstant, en memorie soude gaen beroven, om met een onuytkomelijcken last te prediken?

419 Hoe! soude 't mogelijk sijn, dat de Verwerer op de voorfz twee Kerck-dagen soude hebben droncken geweest, en gepreeckt,

420 Ende dat de voornoemde Ouderlingen, den Heere Volbergen, en voorts de meeste party van de Toehoorders, die voor den Verwerer hebben ghedeposeert, sulcx niet souden hebben konnen sien,

421 Maer onder Eede hebben moeten verklaren, den Verwerer ten selven tijde nuchteren en onbeschonckente sijn geweest?

422 Ja! hoe soude 't mogelijk sijn, dat de Verwerer droncken soude hebben gepreeckt,

423 Daer hy sijn leven, soo voor als na de middagh prekende, noyt nat of droogh is gewoon te proeven, dan na de Prædikatie,

424 Naer getuygenis, van den Heer Volbergen, mitgaders alle sijn Verwerers Domestijcquen, en anderen, die sijn Verwerers huys dagelijcx frequenteren?

425 Dienvolgende dan op de depositien en accusatien vande Eysfchers, als tegen alle waerschijnelijckheit kantende, geen regard te nemen staet,

426 Naer getuygenisse van *Mascardus d. tractatu conclusionis* 350. n. 19. *ubi inquit,*

427 *Cum quis allegat non verisimile, non debere auidi,*

Judicem-

428 *Judicemque non verisimilibus non debere fidem adhibere,*

429 *Quemadmodum etiam testibus, deponentibus non verisimilia, non esse credendum ait, & decisum refert,*

430 Insonderheyt mede gemerckt, des voorfsz Verwerers partyen advers, tot laste van hun selven, bekenen, dat syluyden soo Godt-vergeten souden sijn,

431 Dat syluyden uyt handen van den Prædikant, soo droncken sijnde, als syluyden prætenderen,

432 Het Nachmael, sulcken hooghwaerdigen Sacrament, souden hebben ontfangen,

433 Hoe! sullen sulcke profane Eyschers, ende Confessours van hun eyghen begane sacrilegie en Godts lasterlijcke crimen *lesæ Majestatis* (*audiat hæc atque horreat Æther!*)

434 Noch kunnen werden aengesien voor deughtsamen Deposanten, beschuldigers, en contrelours van hun eygen Leeraer?

435 Wat! sullen de adulterine, furtive, en valsche passien of handelingen, hier vooren inde Hooft-luyden van de selve adverfaire factie beweerd,

436 Door de Justitie of Uwer Eerw. werden geauthoriseert om haren Berisper, Corrigeerder, en Prædikant te corrigeren, ende van 't sloel te setten?

437 Daer een getuyghe en beschuldiger moet sijn buyten alle opsprake en reproche,

438 En daer niemandt na rechten tegen een ander

kan werden gehoord, die sijn eygen schande en vuylig-
heyt allegeert,

439 *Juxta hanc regulam perpetuam, quod in toto jure pro-
prium allegans turpitudinem nunquam audiatur,*

440 *Per l. Mercenalem C. de conduct. ob turpem causam
& l. transactione C. de transact..*

441 *Ita ut idcirco delictum accusatoris efficiat, ut ille tan-
quam accusator non admittatur contra accusatum,*

442 *Cap. penult. de accusat. l. 2. §. si publico ff. de
adult. l. si duo ff. de dolo, l. viro atque uxore ff. soluto ma-
trimon.*

443 *Præsertim etiam, cum Laici non admittantur ad accu-
sationem Clerici (vel Concionatoris) nisi essent probatæ vitæ, &
moverentur Zelo bono,*

444 *Imo & quia (Clericus (vel Concionator) non nisi à viris
probatissimis & gravissimis accusari potest,*

445 *Teste Daringio in Bibliothecà juris vers. accusatio
num. 187.*

446 *Niet tegenstaende de reproches, by der Eys-
scheren Deductie, tot laste van des Verwerers gedepo-
seerde gemoveert,*

447 *Nademael des Verwerers getuygen op hun re-
spective gedeposeerde,*

448 *Voor Schout en Schepenen van Stompwijk
(daer de voornoemde Buytenwegh selfs mede-Schepen
is) sijn scherp geexamineert,*

449 *Ende daer op solemnelijck beedight,*

Over-

450 Overfulcx deselve des Verweeders getuygen oock daer mede alle reprochien te boven sijn ghekomen ;

451 Werdende de verdere reproches der Eysfcheren, boven alle 't gene voorz is, noch particulierlijck gesolveert,

452 By de stucken van den Verweerder, ende sijne aentekeningen, dien conform in margine vande voorz adverfaire Deductie gestelt,

453 Als wyders mede by die sijn Verwerers Deductie selfs,

454 Daer toe respectivelijck in desen om kortheyds wille werdt gerefereert,

455 Sonder dat dienvolgende des Verwerers getuygen, en depositien, eenige nader salvatie van nooden kunnen hebben ;

456 Behalven dat de getuygen, en 't gedeposeerde van den Verwerer, schoon al imperfect en reprochiaabel mochten sijn (des neen nochtans)

457 Evenwel in desen niet souden kunnen werden gequerelleert,

458 Voor soo veel soodanige reproches wel kunnen vallen tegen de getuyghen van een Eysfcher, ende beschuldiger, *ut supra probatum est*,

449 Maer geensints tegen de getuygen, en 't gedeposeerde van den Verwerer, ende beschuldighde,

460 *Nam testes de credulitate, domestici, conjuncti, & idgenus*

genus alii imperfecti, & inhabiles admittuntur, & sufficiunt pro defensione rei contra actorem,

461 *Ut testantur Mascard. de probat conclus. 491. num. 4. 5. 6. 7. 10. 11. 17. 18.*

462 *Ita ut probatio, alias incerta & obscura, pro defensione & reo prevalere soleat, n. 8.*

463 *Atque hæc ulterius probat, & confirmat Carpzov. in d. tractat. part. 1. quæst. 33. num. 41. & 47. & part. 3. q. 314. num. 6.*

464 En de reden, waerom der Eysfcheren getuygen alsvoren soo veel reprochien subject sijn, en in tegendeel niet des Verwerers, is dese,

465 Dat een Beschuldiger moet hebben *testes & probationes luce meridianâ clariores,*

466 Ende om dat de getuygenis vanden Verweerder, hoe weynigh imperfect, ofte reprochiabel die mochte sijn,

467 Evenwel ten minsten troubleert, en onklaer, ofte suspect maect de preuven van den beschuldiger,

468 Welcken volgende, vertrouwt de Verweerer alsnoch dat de voornoemde Eysfchers en Beschuldigers haeren eysch sal werden ontseyt,

469 Ende sy-luyden, ten minsten de voornoemde Borst en Buytenwegh, als calumniateurs, ende andersints mede onwaerdige Litmaten vande Kercke, na behooren sullen werden gecensureert,

470 Met condemnatie van kosten , tot laste van de selve Borst en Buytenwegh,

471 Als in desen gansch temere, seditieuselijck, scismatiquelijck, en calumnieselijck gheprocedeert hebbende;

472 Op alle 't welcke de Eerwaerde Classis van Delff en Delff-landt sal gelieven goedertieren regard te nemen,

473 Implorerende daer toe den Verwerer het *nobile* & *benignum officium judicis*.

Faint, illegible text at the top of the page, possibly bleed-through from the reverse side.

r. vol. 260
 ad: strab. 150
 r. vol. 29
 v. str. — 83
 r. vol. — 139
 g. d. d. d. 207
 67 — 122

 in toto 1065

~~|||||~~ ~~|||||~~ ~~|||||~~
 r. vol. |||||

g. tal. z. ed. n.
 b. tal. z. and. n.
 y. ut. ul. d. t.

cal
 Z. Piet. Luyck
 Z. Luyck